

DELA VSKA

PRAVICA

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop.; v slučaja u praznika strokovne organizacije nekaj skupni forum, ki naj bi odločal v vseh delavskih strokovnih vprašanjih in sicer tako, da bi bili sklepi tega foruma obvezni za vse delavske strokovne organizacije, napram javnosti pa — zlasti v konkretnih vprašanjih — kot odločitev najvišje skupne delavske strokovne instance.

Posamezna številka Din 150 — Cena: za 1 mesec Din 5,-, za četrt leta Din 15,-, za pol leta Din 30,-; za inozemstvo Din 7,- (mesečno) — Oglas: po dogovoru

Oglas, reklamacije in naročila na upravo Delavskega zbornice, Miklošičeva cesta 22, I. nad. Telefon 2265. Stev. čekovnega računa 14.900

Koncentracija.

Mi smo svoječasno pokrenili akcijo v tem cilju, da bi ustvarile vse delavske strokovne organizacije nekaj skupni forum, ki naj bi odločal v vseh delavskih strokovnih vprašanjih in sicer tako, da bi bili sklepi tega foruma obvezni za vse delavske strokovne organizacije, napram javnosti pa — zlasti v konkretnih vprašanjih — kot odločitev najvišje skupne delavske strokovne instance.

Od naše akcije nismo pričakovali takojšnjih pozitivnih uspehov. Bila je tako rekoč prvo tipanje, kakšen odmev bo priključila v delavskem svetu. Morali smo konstatirati, da še ni čas za tak forum.

Še ne po enem letu je zopet sprožila to idejo neka federacija, ki še sploh ne obstoja. Obljubila je, da se bo predstavila delavstvu pod blestecim naslovom: **Federacija narodnih sindikatov kraljevine Jugoslavije.**

Ta federacija pravi, da bo usmerila svoje delovanje v to, da bi nastal enoten naroden delavski pokret. Zlasti pa, da bi postalo delavstvo predborilec jugoslovanske akcije. Pravi, da bo pozvala tudi druge delavske strokovne organizacije, da pristopijo tej federaciji, in upa tudi na pozitiven uspeh, zlasti ker je želja po združitvi vseh delavskih strokovnih organizacij že padla od voditeljev nekaterih delavskih strokovnih organizacij.

Takoj v uvodu smo že omenili to našo akcijo. Ne radi tega, da bi hoteli podpreti akcijo te federacije, ampak da bi pokazali na počelo teh akcij.

Mi smo pokrenili to akcijo, da bi preprečili beganje delavstva po meščanskih politikih, ki so nastopali zlasti ob času volitev demagogično ter obljubljali delavstvu več kakor je zahtevalo. Po volitvah so ti politiki seveda na vse pozabili. Pa tudi v delavskih vrstah samih so se dogajale take igre. Posledica tega je bila velika mafošnost v delavskih vrstah, neorientiranost in nezaupanje. Čutili smo zaradi tega potrebo, da bi se osnoval nekak strokovni svet, ki bi dajal kot najvišja delavska strokovna instance svoje direktive.

Toda pri vsem tem naj bi ostale vse obstoječe delavske strokovne organizacije in naj bi delovale tako kakor običajno. Strokovni svet bi bil le oporišče, nekak svetilnik.

Zakaj?

Strokovna organizacija je organizirana samopomoč. Vsaka samopomoč pa predstavlja absolutno demokracijo. Radi tega je vsak pokret, ki bi kršil demokracijo, protidelavski.

Iz vseh dosedanjih izjav voditeljev bodoče federacije pa zveni prikrita želja, da bi vlada diktirala delavstvu, da je edino federacija opravičena, da nastopa med delavstvom.

Drugače si ne moremo namreč razlagati natolpcevanja, češ da so razne obstoječe delavske organizacije vzgajale delavstvo v protidržavem duhu in da so bile te organizacije v službi raznih internacional proti lastni državi.

Sicer so hoteli s tem utemeljiti potrebo, da bi se sedaj obstoječe organizacije razpusile in da bi stopila na njihovo mesto »Federacija«, toda v prvi vrsti so do dna razgalili same sebe.

Da je delavstvo protidržavno, je stara pesem kapitalistov. Le na ta način so mogli utemeljevati svoja nasprotstva napram delavstvu. Objektivno vzeto pa delavec sploh ne more biti protidržaven. Če ima kdo interes, da vlada v državi red in pravica, ga ima delavec. Kajti le v tako urejeni državi more najti dovolj prilike za svojo eksistenco.

Naravno pa je, da označuje javnost, kakor smo že poudarili, vsako akcijo delavstva za doseg svojih naravnih pravic, kot protidržavno gesto. S tem delavstvo

le zagrenjuje. Naravnost ogabno pa je, če gre na tako pot organizacija, ki se hoče predstavljati delavstvu kot delavska in borbena.

Nasprotno. Delavske strokovne organizacije so za državo vitalnega pomena. Delavstvo vedno bolj narašča. Že po svojem številu postaja faktor. Pa tudi s svojim ustvarjanjem je najmanj tako važen činitelj, kakor podjetnik. Tega činitelja treba privedi na mesto, katero mu gre, kot dozorelega in notranje ustaljenega. To nalogo morejo pa izvršiti le strokovne organizacije in sicer takšne, kakršne so. To je namreč čisto naravni in edino pravilni razvoj.

Nič manj ogabna ni trditev, da so internacionalne zveze protidržavne. Taka trditev izzveni v današnji dobi skoraj kot denunciacija.

Delavstvo se ne bori niti proti tovarnam niti proti kapitalu. Bori se pa proti kapitalizmu, to je proti ustroju celotnega svetovnega gospodarstva. Posledice tega ustroja so, da ne služi gospodarstvo potrebam ljudstva, potrebam posameznih držav, ampak pohlepu po čim večjem dobičku denarnih mogotcev. Da bi mogli udeleževati svoje načrte, se združujejo v mednarodne organizacije. S tem so ustvarili in še ustvarjajo gospodarstva, ki ne obsegajo le posameznih držav, ampak ves svet.

Prav s tega stališča je postalo delavsko vprašanje svetovno vprašanje. Ker obremenjujejo ta vprašanja več ali manj tudi gospodarstvo, se morajo reševati sporedno v vseh državah. Delavskim zahtevam pa ne ugodijo družba prostovoljno, največkrat po ostri borbi. Tako enotno borbo pa morejo pripraviti in izvesti le mednarodne delavske zveze, zlasti pa še sedaj, ko so ustanovljene tudi od držav samih mednarodne institucije, da rešujejo taka vprašanja. Mednarodne delavske zveze so torej nujna posledica sedanega družabnega in gospodarskega svetovnega ustroja. Kot take izvršujejo funkcije, ki so visoko pozitivne za delavstvo in države.

Kdor pa hoče internacionalne drugače karakterizirati, je dokaz, da ali ne pozna bistva delavskega gibanja in njegovih organizacij ali pa da ima postranske namene, da bi se namreč dokopal po milosti do družabnega stališča in pozicij, katerih si ne more in ne sme ustvariti z lastnim delom.

Poudarjamo, da smo za vsako akcijo, ki bi služila v to, da se osnujejo take institucije, ki bi služile čim enotnejšemu nastopu vsega delavstva v strokovnih vprašanjih. Toda akcija se mora izvršiti s sodelovanjem in sicer s prostovoljnim sodelovanjem vsega delavstva v prvi vrsti pa njegovih organizacij. Smo pa proti vsakemu diktatu in ga ne bomo nikoli priznali.

Delavski koledarček

Vse skupine in družine so prejele te dni »Delavski koledarček« v razprodajo. Prosimo, pohitite z razprodajo; če vam jih zmanjka, naročite jih, dokler zaloge traja. Obračunajte hitro, da ne bo sitnih opominov in nepotrebnih stroškov. Agitirajte zanj. Naj ne bo delavca v Vašem kraju, ki ne bi imel našega koledarčka.

Krekova knjižnica.

Zaupnikom! Zaupniki, pošiljajte redno mesečne obračune. Nekateri so v zastanku s članarino! Hitro izterjajte in pošljite. Nabirajte nove člane. Če si že član Krekove knjižnice, glej, da bo postal član tudi Tvoj prijatelj, Tvoj znanec!

Dr. Korošec odstopil.

Nj. Vel. kralj je sprejel v Niški Banji dne 28. t. m. v avdienci g. dr. Antona Korošca, ministra za šume in rudnike. Pri tej priliki je Nj. Vel. kralj blagovolil sprejeti ostavko gosp. dr. Korošca, ki jo je podal kot minister za šume in rudnike iz zdravstvenih razlogov, in ga odlikovati z najvišjim odlikovanjem Karadjordjeve zvezde II. stopnje.

Ostavka g. dr. Korošca se glasi:

»Vaše Veličanstvo!

Dovoljujem si predložiti Vašemu Veličanstvu ostavko kot minister za šume in rudnike.

Zdravniki mi svetujejo, naj svojo bolezen, ki je v poslednjem času krenila na slabše, zdravim v popolnem miru in na daljšem oddihu. Zato mi vest ne dovoljuje, da bi med tem obdržal posle, ki jih ne bi utegnil opravljati tako, kakor velevaljo državni interesi.

Vaše Veličanstvo prosim, da tudi v tem trenutku sprejme izraze moje polne zvestobe in brezmjerne privrženosti ter iskreno zahvalo za dosedanje zaupanje kakor tudi zagotovilo moje pripravljenosti, da se bom vselej odzval Vašemu visokemu povabilu v službo za kralja in domovino.

Smatram za svojo dolžnost, da tudi pri tej priliki izjavim, da hočem tudi v bodoče in povsod v slogi z ostalimi rodoljubi, zvest izraženim načelom Vašega Veličanstva in deklaracijam kraljevske vlade, delati za jugoslovansko nacionalno in državno misel, da bi s tem Vaše Veličanstvo in ves kraljevski dom mogla mirno gledati v svojo bodočnost.

Vašemu Veličanstvu vdani in zvesti

dr. Anton Korošec, s. r.

Na predlog gosp. predsednika ministrskega sveta je Nj. Vel. blagovolil imenovati za ministra za šume in rudnike gosp. inž. Dušana Serneca, bana dravske banovine.

Po sprejemu v avdienci pri Nj. Vel. kralju je g. inž. Dušan Serbec prisegel. (Centralni presbijo.)

Po imenovanju bana dravske banovine gosp. inž. Dušana Serneca za ministra za šume in rudnike bo opravljal dolžnosti bana dravske banovine gosp. dr. Otmar Pirkmajer, pomočnik bana.

Naša internacionala.

Seja predsedstva.

Predsedstvo krščanske strokovne internacionala je imelo 20. in 22. septembra v Münchenu sejo, na kateri so se poleg notranjih organizatoričnih vprašanj obravnavali tudi razni drugi pojavi v gospodarskem, socialnem in političnem življenju.

Predsedstvo je ugotovilo, da internacionalno gospodarsko krizo močno pospešujejo v posameznih državah sile, ki razkrajajo in neprestane politične spremembe in prevrati. Za krščanski strokovni pokret nastajajo v teh razmerah pomembne naloge. Zasedanje širšega odbora internacionala, ki se bo vršilo v začetku prihodnjega meseca, bo vse te probleme našega časa posebno temeljito obravnavalo.

Predsedstvo internacionala je pretrgalo tudi položaj, ki je nastal vsled držanja amsterdamske internacionala z ozirom na mednarodno organizacijo dela. Kakor znano, odklanja amsterdamska internacionala enakopravnost krščanskih strokovnih organizacij v mednarodnem uradu dela. Krščanske strokovne organizacije, ki zavračajo vsak monopol na strokovno organiziranje, se kar najodločneje obračajo zlasti proti monopolu amsterdamcev v mednarodnem uradu dela in so prisiljene podvzeti energične ukrepe proti zadržanju marksističnih organizacij.

Končno je bilo sklenjeno, da se bo vršil prihodnji kongres krščanske strokovne internacionala meseca septembra 1931 v Antwerpenu.

Ali ni to sramota!

Vajenca, poštenega, sprejme tehnično podjetje proti posojilu ali garanciji 10.000 dinarjev. Naslov v oglašnem oddelku. (Jutro št. 209 z dne 9. septembra 1930.)

Navidezno brezpomemben in nedolžen oglas, kot jih čitamo dnevno v tej ali oni obliki, a vendar nam odkriva globoko socialno in moralno rano našega časa.

Na kak način skušajo urediti vprašanje nekateri, dokazuje oglas, ki ga uvodoma prinašamo. Iz narodnega in socialnega stališča je vajeniško vprašanje ravno tako važno in potrebno rešitve, kot so druga socialna vprašanja n. pr. brezposelnost itd. Deloma se je to vprašanje uredilo z zakonom o zaščiti delavcev, vendar se pa niti to, kar ta zakon predvideva, ni izvršilo in se še danes ne izvršuje. Ali ni sramota za človeka, ki se ima za podjetnika, da zahteva od svojega vajenca, katerega bo, če že ne izkoristil, pa brez dvoma obremenil do skrajnosti, navsezadnje še denar. Potrebno bi bilo, da se taki podjetniki javno in imenoma ožigosajo. Starši vajencev, ki so v veliki večini samo revnejši delavci, bodisi duševni ali ročni, naj dajo vajencem, katere morajo vzdrževati, poleg hrane, stanovanja in perila, obleke in šolnine še par tisočakov zato, da bo njih sin ali hči smel delati za tužja.

Če primerjamo predvojno dobo, ko se je vajenec v največ slučajih naučil

neprimerno več, ter imel, če že ne celotno oskrbo, vsaj opoldansko hrano, pa sedaj, ko je veliko število »podjetnikov« odpuščalo vajence, ki po 3 ali več letih niso znali veliko več kot prevažati ročne vozičke, vidimo, kako se je vajeniško vprašanje reševalo. Brez dvoma so bile izjeme v pred- in pa v povojni dobi, v splošnem pa so se razmere za vajence zelo poslabšale. Mnogo prahu je vzdignil svoječasno zakon o zaščiti delavcev, v katerem se prepoveduje zaposlitev vajencev po 12 ali 14 ur dnevno, češ saj smo tudi mi morali delati toliko ali pa še več. Gospodarstvo v modernih državah pa je dokazalo, da je 8 ur napornega dela dovolj za preživljanje človeka tam, kjer so gospodarske razmere urejene. Zato je 8 urni delavnik za vajence tembolj potreben, samo žal se niti danes v več kot dve tretjini slučajih ne izvršuje.

Nujna potreba, življenjska potreba vsaj v Sloveniji je, urediti vajeniško vprašanje ne samo glede zaščite, temveč tudi glede racionalizacije poklicev. S tem vprašanjem bi se morale intenzivnejše baviti Delavske zbornice, strokovne organizacije in obrtne zbornice. Vsled prevelikega navala na nekatere stroke se pospešuje brezposelnost. V tem vprašanju bi bilo potrebno enotnega nastopa ter naj bi se ukrenili tudi zato potrebni koraki, iniciativo za to pa

naj da Delavska zbornica, ki naj bi sestavila točne statistike o zaposlitvi vajencev v posameznih strokah, odnosno skušala vsaj dognati, katere panoge obrtništva proizvajajo preveč naraščaja.

Rešiti to nalogo, bi bilo ogromnega pomena ne samo za vajence, same, temveč tudi za njih starše ter narodno gospodarstvo. Naloga Inspekcij dela pa bi

bila ostreje kontrolirati izvedbo zakona o zaščiti delavcev po posameznih obratih, ker smo mnenja, da se morajo vsi zakoni spoštovati in izpolnjevati. Vajeniško vprašanje pa bomo rešili le s skupnim stvarnim delom. Bodočnost pa nas sili, da to vprašanje čimprej rešimo.

— U.

Jugoslovanska strokovna zveza. Železničarski vestnik.

Novi Pravilnik o voznih ugodnostih na železnicah in ladjah v državni eksploataciji za osebje prometnih ustanov kraljevine Jugoslavije.

(Dalje.)

Člen 7.

Skupščinarji za oblastne in delegati glavne skupščine bolniškega fonda, člani oblastnega upravnega odbora in centralnega upravnega odbora boln. fonda dobivajo brezplačne vozovnice, kadar potujejo na skupščino, oziroma sejo svojega odbora do kraja skupščine in nazaj za razred po činu — najmanj za drugi razred, z veljavnostjo tudi za brzovlake.

Člani bolniškega fonda, kakor tudi njih rodbinski člani, ki imajo pravico do zdravljenja v breme fonda, se prevažajo brezplačno do stanovanja pristojnega železniškega zdravnika ali zdravnika specialista, do mesta centralne ambulance ali do mesta bolnice kakor tudi nazaj na osnovi zdravniškega kontrolnega lista bolniškega fonda ali s posebno uputnico.

Vožnja nazaj se mora začeti isti dan, katerega je bil bolnik pri zdravniku ali kadar je odpuščen iz bolnice. Na kontrolnem listu, oziroma uputnici potrdi železniški zdravnik ali bolnica in potniška blagajna žigosa z dnevnim žigom pri odhodu in povratku. Ti vožnji izkazi bolniškega fonda morajo biti številčkani in žigosani s suhim žigom ravnateljstva.

Člen 8.

Uslužbenci državnih prometnih ustanov in njihove družine uživajo pri zasebnem potovanju po železnici ali ladji v državni eksploataciji vožno ugodnost po znižani ceni za osebje državnih prometnih ustanov, kakor tudi ugodnost brezplačne vožnje po odredbah členov 9 in 11.

(Opomba uredništva: Pod izrazom: »osebje državnih prometnih ustanov« se more razumeti po tem pravilniku uradniki, zvaniki, služitelje in delavce, v kolikor ta pravilnik v gotovih točkah teh kategorij izrazi posebej ne omenja.)

Člen 9.

1. Pravico do vožnje po znižani ceni za osebje državnih prometnih ustanov ima sledeče osebje:

a) aktivni uradniki, zvaniki in služitelji,

b) honorarni železniški zdravniki bolniškega fonda državnega prometnega osebja,

c) pogodbeni uradniki, zvaniki in služitelji ter zdravniki specialisti, v kolikor so jim pri postavitvi priznane pravice do ugodnosti, ki jih uživajo osebe, navedene po a) in b),

d) dnevničarji, in to administrativni in tehnični dnevničarji, pisarji, risarji, daktilografi, figuranti in vsi dnevničarji, ki vršijo službo nastavljenih eksekutivnih uslužbencev,

e) rokodelci, pisarniški dnevničarji, ki vršijo službo služiteljev, in navadni fizični delavci,

f) penzionirani uradniki, zvaniki in služitelji, ako so v službi prometnih ustanov prebili najmanj 5 let. Ta omejitev ne velja za uslužbence, upokojene po čl. 123 poslednjega odstavka zakona o državnem prometnem osebju in čl. 44 pravilnika o uslužbencih rečne plovbe, kakor ne za one upokojene uslužbence, ki so to pravico imeli pred uveljavitvijo tega pravilnika,

g) pomožno osebje, katero prejema pokojnino od prometnih ustanov ali fondov teh ustanov, ako je v službi prometnih ustanov prebilo najmanj 10 let. Ta omejitev ne velja v primeru, predvidenem v drugem odstavku člena 73 pravilnika o pomožnem osebju državnih prometnih ustanov v resoru ministrstva za promet,

h) družinski člani oseb, navedenih pod a) do g),

i) vdove in otroci umrlih uslužbencev državnih prometnih ustanov, v kolikor prejema pokojnino od prometnih ustanov ali fondov teh ustanov.

2. Minister za promet more na predlog centralnega upravnega odbora odobriti vožno ugodnost tudi honorarnim železniškim zdravnikom boln. fonda ob prestopu službe pri bolniškem fondu,

ako so služili najmanj 25 let in postali nesposobni za službo po pravilniku za zdravniško službo bolniškega fonda, kakor tudi njihovim družinskim članom.

3. Znižane vozne cene za osebe državnih prometnih ustanov pri potovanju z železnico so navedene v priloženi tablici; pri potovanju z ladjo znaša znižana vozna cena 10 odstotkov normalne vozne cene.

Otroci od končanega 4. do končanega 10. leta plačajo polovico znižane cene.

4. S to ugodnostjo se morejo okoristiti prej navedene osebe na osnovi oplatnične osebne legitimacije za aktivne uslužbence, oziroma upokojene uslužbence ali družinske člane in to: osebe navedene pod a) do e), kakor tudi njihovi družinski člani za neomejeno število potovanj, a osebe, navedene pod f) in g), njih družinski člani, kakor tudi osebe, navedene pod i) za 12 potovanj letno.

legitimacije pravico na 50 odstotno znižanje normalnih voznih cen.

5. Oplatnične lične legitimacije dobivajo osebe navedene pod 1 a), b), c), f) in g) takoj po nastopu službe, oziroma po upokojitvi, osebe navedene pod 1 d) po enem letu, pod 1 e) po 3 letih neprekinjene službe pri državnih prometnih ustanovah, a osebe pod 2 po prejetem odobrenju. Osebe navedene pod 1 h) pridobijo pravico na legitimacijo v istem roku kakor uslužbenec, a osebe pod 1 i) takoj po smrti uslužbenca.

Upokojeni uslužbenec — točka 1 f) in 1 g) — njih družinski člani kakor tudi vdove in otroci umrlih uslužbencev — točka 1 i) — dobivajo pa legitimacije samo tedaj, ako prejema draginjsko doklado.

Od te omejitve so izvzeti upokojeni uslužbenec, ki so prebili v službi prometnih ustanov najmanj 20 let, kakor

Tablica

znižanih cen za osebje državnih prometnih ustanov za potovanje z železnico. (Po členu 9. točka 3.)

Razdalja v km	Potniški vlak			Brzi vlak		
	I.	II.	III.	I.	II.	III.
	r a z r e d					
	d i n a r j e v					
1— 25	2·50	2·—	1·—			
26— 40	3·75	3·—	1·50			
41— 50	5·—	4·—	2·—			
51— 70	6·25	5·—	2·50	12·25	8·75	7·—
71— 80	7·50	6·—	3·—			
81—100	8·75	7·—	3·50			
101—110	10·—	8·—	4·—	14·—	10·—	8·—
111—130	11·25	9·—	4·50	15·75	11·25	9·—
131—140	12·50	10·—	5·—	17·50	12·50	10·—
141—150	13·75	11·—	5·50	19·25	13·75	11·—
151—170	15·—	12·—	6·—	21·—	15·—	12·—
171—180	16·25	13·—	6·50	22·75	16·25	13·—
181—200	17·50	14·—	7·—	24·50	17·50	14·—
201—210	18·75	15·—	7·50	26·25	18·75	15·—
211—230	20·—	16·—	8·—	28·—	20·—	16·—
231—240	21·25	17·—	8·50	29·75	21·25	17·—
241—260	22·50	18·—	9·—	31·50	22·50	18·—
261—270	23·75	19·—	9·50	33·25	23·75	19·—
271—280	25·—	20·—	10·—	35·—	25·—	20·—
281—300	26·25	21·—	10·50	36·75	26·25	21·—
301—310	27·50	22·—	11·—	38·50	27·50	22·—
311—340	30·—	24·—	12·—	42·—	30·—	24·—
341—370	32·50	26·—	13·—	45·50	32·50	26·—
371—400	35·—	28·—	14·—	49·—	35·—	28·—

Opomba: Tablica gre do 1500 km.

(Dalje prihodnj.)

Vozni listki se morejo kupovati za vse vlake in ladje, ki prevažajo potnike, s tem, da se mora plačati pri uporabi brzovlakov (čeprav delni) znižana vozna cena za najmanj 100 km.

Za vožnjo z lokalnimi ladjami dajejo

tudi njih rodbinski člani, za tem vdove in soročad takih aktivnih in upokojenih uslužbencev.

6. Kot družinski člani se smatrajo, oziroma uživajo te ugodnosti:

a) zakonita žena,

Boj za petrolej

(Nadaljevanje.)

Angleži so stalno kazali na Ameriko, kako neracionalno izkorišča svoje petrolejske zaloge in prorokovali bodočnost, ko bo Amerika glede petroleja docela odvisna od Anglije.

Razumljivo je moralo dovesti to do energične reakcije v Ameriki, pri kateri ima istotoliko deleža protiangleški nacionalizem kot spoznanje, kaj pomeni petrolej. Pred 25 leti je mogel ameriški trust z lahkoto obvladovati evropske in vzhodne trge. Po letu 1900 pa sta na eni strani produkcija Rusije, na drugi pa napredek Dutch-Shell zlomila premoč ameriške Standard. Zato so skušali Američani svojega najnevarnejšega evropskega konkurenta uničiti z isto taktiko kot on ameriške rivala. Hoteli so enostavno družbo kupiti in če se jim to ne bi posrečilo, napovedati vojsko v cenah in dobiti družbo v roke po konkurzu.

Leta 1908. je bila nizozemska Dutch skoro zrela za kapitulacijo, a jo je rešil dotedaj neznan Deterding. Zagotovil si je pri pariškem Rothschildu posojilo in je od tedaj ostal manjšinski paket akcijski Dutch-Shell do danes v francoskih rokah. Sledila je nato leta 1907. fuzija nizozemske Dutch in angleške Shell in kaj kmalu je ta trust prevzel velik del evropske posesti ameriške Standard. Po dolgih bojih sta se leta 1911. obe skupini nekako pomirili.

Nato pa je Dutch-Shell zopet šla v napad in začela prodirati v same Združene države. Leta 1912. so začeli De-

terdingovi agenti v Ameriki ustanavljati angleške petrolejske družbe in kupovati ameriške. Na jugu je prodrli v Mehiko in sosedne države.

Standard se je upirala prodiranju angleških Dutch-Shell v Združene države s propagando proti angleški nevarnosti, kar je pariral Deterding s tem, da je prepustil Američanom primerno število akcijskih, obenem pa tako tudi dobi kapital za finansiranje invazije v Ameriki. Kaj kmalu je več kot polovica produkcije Dutch-Shell prihajala iz ameriških petrolejskih polj. Družba je produkcijo in izrabljanje polj v Ameriki forsirala, dočim je ostala svoja polja pustila ležati nerabljen z izrečno namero, da se izčrpajo rezerve v Združenih državah.

Kritična je postala situacija l. 1917. A tedaj so Združene države posegle v svetovno vojno in na povelje iz Washingtona se je propaganda proti Angležem spremenila v propagando za Angleže in na mesto Deterdingovo je stopil kot smrtni sovražnik Amerike — nemški cesar. Sledilo je angleško-ameriško petrolejsko premirje.

Po podpisu premirja se je le za nekaj let prekinjena borba takoj zopet začela. Angleški kapital se je pod vodstvom Deterdinga in angleške vlade z vso silo vrgel na ameriški petrolej posebno na Združene države. L. 1920 so se bahali Angleži, da imajo v rokah že kontrolno nad 75% petrolejskih zalog na vsem svetu — napram predvojnemu 2%. Deterdingova politika je šla za tem, da dobi petrolejska polja v vseh delih sveta in ne koncentrirajo produkcije v eni sami državi, pa da zlasti hrani zalogo, ki so trd-

no v angleških rokah, dočim ameriške pretirano izkorišča. Angleški kapital je poslal cel štab geologov na vse strani, kjerkoli se je obetalo le malo petroleja.

Čeprav so prišli Američani »prepozno«, kot so hoteli vedeti Deterding in drugi, vendar niso bili pri volji kar tako pustiti angl. kapitalu prostega polja. Senat je alarmiral zunanje ministrstvo in zahteval, da se takoj ukrene vse, da se zopet upostavi načelo odprtih vrat in napove angleškemu monopolu oster boj. Angleži so poskrbeli za obdržanje svojega monopola s tem, da so izključili inozemce od posesti petrolejskih polj v vsem obširnem imperiju, da vlada naravnost nadzoruje petrolejske družbe, da angleške petrolejske družbe ne smejo prodajati svoje lastnine drugim družbam in da angleške petrolejske družbe ne smejo dajati posojil inozemcem. Ameriški parlament je odgovoril na vse to z zakonom, ki določa, da inozemske družbe ne morejo pridobivati državnih zemljišč, kjer se nahajajo petroleji. Isto so skušali uzakoniti tudi za zasebna zemljišča, a se ni dalo — zbal so se angleškega kapitala in odgovora v drugih gospodarskih panogah. Medtem ko je Amerika napadala angleško politiko, pa se je londonska vlada tajno pogajala s Francijo, da bi si pridobila petrolejska ležišča na vzhodni zemeljski poloti. Naravna bogastva, o katerih sta se ti velesili pogajali, niso bila last ne ene ne druge, ampak so pripadala Rusom in narodom bližnjega vzhoda, ki so bili v svetovni vojni osvobojeni v rešitev demokracije pred nevarnostjo nemškega zasužnjenja.

Pogodba, sklenjena 24. aprila 1920 v San Remu je predvidevala poleg medse-

bojne podpore pri rumunskih in drugih ležiščih v glavnem tole: Posebna angleška družba naj bi prevzela polja v Mosul in Iraku, Francija pa bi dobila četrtino akcijskih turških petrolejske družbe, ki so bile odvzete Nemcem, obenem pa dovoli napeljati preko Sirije do morja. Francija naj podpira angleška prizadevanja za pridobitev monopolnih koncesij nad ruskimi ležišči. Kot protidajatev dobi Francija mandat nad Sirijo. Vendar so se pozneje stvari tako zasukale, da so sicer Francozi dobili vso Sirijo, Angleži pa ne vsega petroleja. Angležem so se postavili po robu moskovski boljševiki in — washingtonska vlada.

Ameriška javnost se je zganila in pričela je huda protiangleška kampanja. Da se zoperstavi Londonu z njegovim lastnim orožjem, so začeli propagirati politiko, da dobi ameriški kapital koncesije po vseh delih sveta. Pod pritiskom javnega mnenja so začeli parlament, vlada in Standard brž in ostro nastopati. Med Londonom in Washingtonom so diplomatske note kar frčale. Ameriške note so predbovale Angležem prizadevanja za pridobitev monopola in pogodbo s Francijo, angleške pa so krepko odgovarjale, češ, da so isto napravili Američani v srednji in južni Ameriki, kjer imajo vpliv. Končno so Američani osporili angleško-francosko pogodbo, češ, da morajo biti kot zavezniki tudi oni deležni vojnega plena. Ameriški protesti so imeli to posledico, da Društvo narodov ni takoj podelilo sirijskega mandata Franciji in senator Kellogg je organiziral silno kampanjo, zunanje ministrstvo pa je vneto razpošiljalo izzivajoče note.

(Dalje prihodnj.)

b) zakoniti otroci, pastorki in zakonsko usvojeni otroci do izpolnjenega 18. leta starosti, a po izpolnjenem 18. letu dečki, ki so na rednem šolanju po dokazu uspešnega učenja, ali na odsluženju rednega kadrskega roka, pa največ do izpolnjenega 25. leta, a deklice do možitve, ako ne zaslužijo mesečno več kot 500 Din.

Otroci, ki so telesno ali duševno trajno nesposobni za pridobivanje, imajo pravico na to ugodnost, dokler traja njihova nesposobnost.

To ugodnost uživa medtem žena in otroci samo tedaj, ako žive z uslužbenecem v skupnem gospodinjstvu. Skupno gospodinjstvo obstoji tudi v onem slučaju, kjer žena ali otroci iz opravičenih razlogov ne žive v istem kraju, kjer tudi uslužbenec.

Nabava kuriva.

Glede dobave kuriva je ljubljanska železniška direkcija izdala naslednjo dodatno okrožnico, v kateri podrobno pojasnjuje postopek pri nabavi:

Vsem službenim edinicam!

Razpis št. 28 tiho se nabave kuriva, ki je kljub svoji konciznosti dovolj jasen, tolmačijo in komentirajo nekateri uslužbenci, žal tudi starešine edinic, nepravilno in svojevoljno, ter s tem dokazujejo, kako površno se čitajo celo oni razpisi, ki so zamišljeni v korist osebja.

Povod razpisa št. 28 so bile zlorabe in veriženja s kurivom.

Namen razpisa št. 28 ni bil železničarjem kratiti pravic izraženih v jasnih določilih v »Pravilniku sporednih prinalležnosti« št. 96 ali v »Pravilniku o povlasticah« za osebje saobračajnih ustanov« št. 15, oziroma pravic, ki jih imajo kot člani Nabavljalne zadruge, niti nuditi komu kaj več, kakor je v omenjenih pravilnikih določeno.

Namen razpisa št. 28 je le ta, da se zavede red s strogo kontroliranim in s tem obvarujem posameznika nesreče — disciplinske kazni, ki bi ga doletela, ako bi dobljeni premog oddajal ali prodajal neželjenim; na drugi strani, da valed brezvestnosti ali malomarnosti posameznikov, vsi skupaj ne zgubimo še teh povlastic.

Tudi ni v razpisu št. 28 nikjer rečeno, da bi moral železničar, ki ne more izhajati vsled velikega stanovanja z normalno količino kuriva, delati posebne prošnje in te prošnje celo kolkovati, ampak je v razpisu št. 28 na kratko rečeno, da je treba višjo potrebstino razložiti, torej utemeljiti; niti ne sme katerikoli starešina v slučaju obrazložene potrebe odredi zahtevanega potrdila.

Da v bodoče ne bi bilo glede nabave kuriva več nobenih nesporazumov ali napačnih tolmačenj, dodajamo k razpisu št. 28, ki ostane v polni veljavi, sledeče pojasnilo:

a) Kot normalna količina kuriva, ki jo potrebuje železničar za svoje gospodinjstvo, velja količina, ki je navedena v »Pravilniku sporednih prinalležnosti« št. 96. — Po tem členu lahko dobi na primer oženjen činovnik pri svoji ednici premoga po režijski ceni 3000 kg.

b) Za slučaj, da ima ta ali oni številno družino in veliko stanovanje, da se stanovanje težko razgreje, je novo ali vlažno, ali ima v hiši bolnika, in je treba stanovanje bolj kuriti, valed česar n. pr. oženjen činovnik v smislu »Pravilnika o sporednih prinalležnosti« št. 96 ne more izhajati z normiranimi tremi tonami premoga, v takem slučaju razloži dotičnik (ustmeno ali pisмено) zahtevo svojemu neposrednemu starešinu (postajno osebje svojem šefu ali njegovemu namestniku, postajni šefi — šefu prometne službe, progovni delavci svojem progovnemu nadzorniku itd.), nakar starešina potrdi, da rabi ta ali oni vsled zgoraj omenjenih prilik res več kuriva, kakor je navedeno v št. 96 »Pravilnik sporednih prinalležnosti«.

c) Na podlagi takega potrdila more posameznik naročiti primanjkljaj ali pri Nabavljalni zadruzi ali pa prositi za uputnico (glej »Pravilnik o povlasticah« ... št. 15); lahko pa naroči tudi najprej pri Nabavljalni zadruzi normalno potrebo, a primanjkljaj pri svoji ednici po režijski ceni. Pripominja se, da tudi Nabavljalna zadruga v tem slučaju brez potrdila ne sme prodati večje količine od one pod točko a) normirane.

Konkretni slučaj:

Oženjen uradnik ima vsled številne družine veliko stanovanje. Stanovanje je novo, sobe se slabo kurijo uradnik ima pri sebi starše, katere popolnoma vzdržuje. Starši so bolehní in je treba sobe bolj kuriti. Oženjen uradnik potrebuje vsled tega za svoje gospodinjstvo letno n. pr. 9000 kg premoga.

Teh 9000 kg premoga oženjeni uradnik lahko naroči na sledeči način:

3000 kg pri svoji ednici po režijski ceni (št. 96 »Pravilnik sporednih prinalležnosti«). 5000 kg lahko naroči sam potem uputnico (§ 15 »Pravilnik o povlasticah« ...).

1000 kg pa lahko kupi pri Nabavljalni zadruzi (če je njen član).

Če noče ta uradnik naročiti pri svoji ednici režijskega premoga — lahko naroči 5000 kg potem uputnice, ostanek 4000 kg pa pri Nabavljalni zadruzi, ali pa celo količino (9000 kg) samo pri Nabavljalni zadruzi.

Vse te količine pa morajo biti vpisane v »Dobavno knjižico za kurivo«, da je kontrola vedno mogoča, in mora biti višek čez normalno, kakor zgodaj povedano in kakor je navedeno v razpisu št. 28 ... vedno opravljen potome odrejenega potrdila.

V dobavno knjižico mora biti tudi jasno

vpisano, kaj je nabavljeno kot režijski premog, kaj z uputnico in kaj pri Nabavljalni zadruzi. Potrdilo je vpisati v Dobavno knjižico v podolžne rubrike preko cele strani

in sicer za vsak slučaj nastale potrebe posebej.

Razpis št. 28, kakor omenjeno, ostaja s tem dodatkom v polni veljavi.

Malo odgovora.

Na članek »Kvalificirano ali nekvalificirano uradništvo v del. zavarovanju« smo primorani s stališča objektivnosti zavrniti izvajanja člankarja o absolutni potrebnosti šolske izobrazbe za nameščenca v delavskem zavarovanju. — Člankar nekako misli, da dá šola komu predpravo do udobnega mesta. — Gre za pojem kvalificiranosti oziroma nekvalificiranosti — sposobnosti ali nesposobnosti.

Marsikdo ne more v šolo, skrbeč za svoj kruh, pa tudi za kruh staršem, bratom ali drugim. Mogoče je celo člankar sam užival tako grenko zaslužen kruh brata ali svojca. Dočim se je kot dijak veselil svobode, je drugi, nekvalificirani služil in garal, brez tromesečnih počitnic, brez dopusta in brez privilegijev, ki jih ima vsak dijak. Naj premisli vsak študiran človek, kako bi na njegovem mestu dovršil najbrž z odliko svoje študije tisti, ki ga danes smatra za manj vrednega, dočim pa je sam menda komaj lezel skozi gimnazijo.

Druga stvar je tudi očitak, da nekvalificirana uprava ne zna dajati točnih obračunov o delovanju. Torej vsi neštudirani ljudje tako rekoč ne znajo ločiti med mojim in tvojim. To je pa taka insinucija, da jo more opravičiti le dopisnik sam. Očitek, da vse delovanje OUZD v preteklosti le malo priporoča nekvali-

ficirano upravo, pač odgovarja resnici. Kajti če bi prejšnja uprava gledala malo bolj na koristi zavoda, bi se ne zgodilo, da bi nekvalificirani mnogo bolje opravljali svoja mesta, kakor kvalificirani. — Dejstvo je: pri ustanovitvi in organizaciji zavoda so imeli nekvalificiranci glavno besedo, pa naj bodo osebe te ali one pripadnosti.

Ugotovljeno dejstvo je, da posedujejo v večini slučajev nešolani ljudje več inicijative, so mnogo bolj pridni in vztrajni, ker jih k temu sili že naravni ponos, da ne bi zaostajali za študiranimi kolegi, ki počivajo največkrat na nezasluženih izpričevalih ali diplomah.

Mislimo, da so danes zasebna podjetja povečini dobro upravljana in vodena. Tam se pa presneto malo gleda na kvalifikacijo po šolah.

Prišel bo čas, ko bo delavstvo prevzelo svoje institucije v lastne roke, tedaj bo pa treba železne metle, da bo pometlo z resnično nekvalificiranimi, to je z nezmožnimi. Mislimo, da je edino pravo merilo pri presojanju tega vprašanja — sposobnost oziroma nesposobnost. — Kadar imamo izbirati med dvema, ki imata iste socialne položaje, iste zmožnosti, šele tedaj naj bi odločila šola. Sicer pa vedno in povsod sposobnost in socialni položaj.

Značilno.

Napovedano zborovanje Narodno strokovne zveze v Trbovljah se je vršilo v nedeljo dne 28. septembra 1930. Ne v domu. V prav ponižni gostilni, ki ima na razpolago majhno dvoranco. Na shod je prišel prvoboritelj tako zvane federacije g. Rudolf Juvan. Skoraj gotovo je prišel v Trbovlje v zavesti, da se bodo rudarji z velikim respektom udeležili njegovega zborovanja. Ampak to zborovanje je pripravilo temu prvoboritelju zelo mrzel tuš. Gospod se je namreč zelo zmotil. Če je živel v domnevi, da ima Narodno strokovna zveza le nekoliko tal med rudarji, ga je moral nedeljski sestanek nedvomno prepričati, da sta Narodno strokovna zveza in rudarji v približno taki intimni zvezi kakor Ljubljana in Newyork.

Na sestanku so se namreč vsi rudarji dvignili proti Narodni strokovni zvezi kot en mož. Neorganizirani, kakor tudi organizirani. V imenu organiziranih sta nastopila rudarja tovariš Križnik in Pliberšek, član Zveze rudarjev Jugoslavije.

Tovariš Križnik je poudaril, da je resnica, da se rudarjem slabo godi. Povedal je vzroke zakaj. Toda vsa rudarska vprašanja morajo reševati rudarji sami, združeni v svojih organizacijah, svobodno, brez komande.

Enako ostro je nastopil tudi rudar Pliberšek. Da bodo imeli naši tovariši jasno sliko o stališču tovarišev, ki so organizirani v Zvezi rudarjev Jugoslavije, napram akciji tako zvanih federashev, priobčujemo dobesedno tozadevni članek »Delavske politike« z dne 1. oktobra 1930 pod naslovom »Rudarji se ne dajo pod peto.« Radi jasnosti poudarimo še to, da članek ne nudi čiste slike. Člankar je namenoma izpustil energični nastop tovariša Filipa Križnika, vendar pa nudi, kakor že omenjeno, dovolj jasno sliko o razpoloženju pripadnikov Zveze rudarjev in ravno radi tega ga priobčujemo. Članek se torej glasi:

Voditelji tako zvanih »narodnih strokovnih organizacij« so za preteklo nedeljo pripravili skrbno organiziran napad na center naših premogovih revirjev, na naše Trbovlje. Po svojem časopisu so že teden poprej otvorili agitacijo za velik javen shod, na katerega so

vabiti vse kar leze in gre, hoteč izkoristiti to priliko za veliko manifestacijo rudarjev za žolto federacijo. Ta dan naj bi bil dan obračuna z »internacionalci«, kateremu naj bi sledila končnoveljavna likvidacija svobodnega strokovnega gibanja v revirjih.

Načrt ni bil napačen, to je treba priznati. In kar je glavno, nekateri gospodje so bili v svoji objestnosti tako gotovi zmage, da so v nekem političnem dnevniku tudi že povedali pravi cilj svoje ofenzive, zavzetje »Delavskega doma« po vzgledu italijanskih fašistov.

Med rudarji je završalo kot v panju. Tudi najbolj indiferentni so se zdramili.

Ko je potem v nedeljo dopoldne general »narodnih« delavskih organizacij, g. Juvan, prispel, da izvede napovedani naskok in obori »internacionalce«, je našel Zavraškovo dvorano polno rudarjev. Mrzel sprejem ga je mogoče osumnil, ali upal je, da bo zato tembolj vžgala njegova beseda.

Juvan je govoril in govoril, na dolgo

Naročnikom.

Današnji številki lista smo priložili položnice. Prosimo naročnike, katerim je potekla naročnina, da isto obnove. Če dobi kak naročnik pomotoma položnico in ima naročnino že poravnano, prosimo, da jo prihrani za bodoče ali pa pridobi novega naročnika.

Uprava »Del. Pravice«.

in široko, in pel slavo »federaciji narodnega jugoslovanskega delavstva« ter zvezi, ki so jo sklenili bivši avtonomistično navdahnjeni narodni socialci z bivšim zvestim opromod moskovskih diktatorjev in sedanjim organizatorjem delavstva v organizaciji, ki uživa denarno podporo beograjskih industrijcev, Stankovićem. — Če nihče drugi, ta zveza bo prinesla odrešenje našemu delavstvu in če to ne, pa vsaj nadaljno »novčano podporo« podjetnikov Stankoviću, ki ga naši »narodni socialci« ne morejo prehaliti (samo pravijo, da za njegovo kaso ne nosijo odgovornosti).

Svoje težke kalibre je naperil Juvan proti Delavskim zbornicam, prizanesel je le ljubljanski, ker, to se zna, da človek v lastno skledo pljuvati ne more.

Ko si je končno privoščil »internacionalce«, bi morala cela dvorana klicati, doli z njimi. Ali molk, ki je vladal v avditorju je pokvaril ves efekt in menda tudi dobro voljo g. Juvana.

Najhuše bi bilo pri kraju, si je gotovo mislil g. Juvan, ko je končal.

Toda že je začela diskusija. V imenu opsovanih »internacionalcev« je povzel besedo s. Pliberšek, ki je stvarno obračunaval z govornikom. »Juvan, in pa z njim njegovi pristaši so prišli prepozno,« je menil Pliberšek, »da bi učili internacionalce, kaj je jugoslovanski državni program. Le-ti so si ga prikrojili pred 20 leti, pa so mu ostali zvesti do danes, med tem, ko narodno socialistična gospoda niti v Jugoslaviji ni znala najti prave orientacije. S podjetniškimi denarji stvorjene organizacije ne bodo niti delavske, niti jugoslovanske, pač pa fašistične. Fašizem pa je mednarodna sramota, je madež na telesu evropske kulture, ki ga mora delavstvo čimprej očistiti.«

H koncu pa je pozval s. Pliberšek navzoče, da naj z dviganjem rok pokažejo, koliko jih je narodnih socialistov. In Juvan je videl lahko na lastne oči, da ni bilo niti enega.

S klicem Živela Zveza rudarjev Jugoslavije!, ki je oril ob burnem pritrdjevanju in ploskanju po dvorani, je končal shod, med tem, ko je g. Juvan pograbil svoje stvari, sedel na avtomobil in izginil za ovinkom proti kolodvoru.

Rudarji so tudi to pot s svojim resnim nastopom dokazali svojo zrelost. Glas o porazu, ki ga je doživel vodja »federacije narodnih delavcev« pa se je razširil z bliskovito naglavo po naših revirjih. Na račun premaganecv zbijajo rudarji šale in dovtype. Že dve leti ni bilo v Trbovljah tako živahno kot sedaj, ko je zopet začela diskusija, ki smo jo tako težko pogrešali. Toda šalo na stran. Zapomnite si gospodje, ki jurisate »Delavski dom«, to svetlišče našega delavstva:

Za Jugoslavijo in svobodo smo bili že internacionalci pred dvajsetimi leti, za fašizem pa nikdar in nikoli.

Usnjarska in čevljarska zadruga „RUNO“ r. z. z. o. z. v Tržiču

Izdeluje
vsakovrstne ovčje
in kozje kože, kakor tudi
barvano usnje za
površnike

Dostrežba točna.

Cene solidne.

Vsak zaveden delavec je član Jugoslovanske strokov. zveze, Krekove mladine in »Krekove knjižnice«!

Po svetu.

V Italiji bo nastopil bojda milejši kurz. Temu daje znak odstop glavnega tajnika fašistične stranke Turatija. Pravijo, da so se pokazala med voditelji italijanskega fašizma znatna nasprotja. — Vlada je zaprla v Trstu zadnjo slovensko šolo, katero je obiskovalo nad 1000 slovenskih otrok. Fašistični listi napovedujejo, da odslej dijaki iz Julijske krajine ne bodo smeli več študirati v Jugoslaviji.

V Avstriji je po večdnevni vladni krizi sestavljen izven parlamentarno — napol fašistično vlado bivši podkancler Vaugoin s pomočjo dr. Seipla. Prvotno so skušali sestaviti vlado kršč. soc. vele-nemci in landbundovci. Pa ni šlo. Nato je prišel Seipel s Heimwehrom in je šlo. Vlada v parlamentu nima večine, zato bo razpuščen. Volitve bodo v prvi polovici novembra. Heimwehr ni v celoti za vlado, v kateri sedita dva njegova zastopnika. Ta dva izjavljata, da ima sedanja vlada namen voditi najostrejši boj proti »rdečkarjem«, voditi borbo proti korupciji in odpraviti brezposelnost in sploh gospodarsko krizo. — Avstrija gre hitro navzdol. Te volitve bodo ene najbolj vročih. Socialni demokrati se pripravljajo nanje že več kot pol leta. Upajo, da bodo dobili absolutno večino.

Nova strokovna internacionala. Dne 2. in 27. avgusta se je vršilo v Kölnu zborovanje delegatov organizacij javnih nameštencev, ki so osnovali svojo strokovno internacionalo in jo včlanili pri

krščanski strokovni internacionali v Utrechtu. Zastopanih je bilo 10 organizacij iz Belgije, Nemčije, Nizozemske, Avstrije in Švice z 80.000 člani. Predsednik je Nemeč Dedenbach, tajnik Belgijec Wolf in blagajnik Nizozemec Vermeulen.

Čez hribe in doline...

Hudajama. Dne 23. sept. je pri dviganju vozička padel na Plahuta Fr., kateremu je zlomilo nogo ter je zadobil tudi notranje poškodbe. To je bilo na rudniški progi, kjer se prevaža premog iz separacije na laško postajo.

Dne 27. sept. pa je pri dviganju vozička v jami zadobil kilo (bruh) Jakopič Martin. Vozički namreč večkrat iztirijo ter je treba velikega napora, da se zopet dvignejo na tračnice. Oba sta bila takoj po nesreči prepeljana v celjsko bolnišnico.

Borza dela.

Ljubljana. Delo je na razpolago: 3 čevljarjem, 2 hlapcem, 2 krojačema, 7 mizarjem, 2 navadnima delavcema, 2 kamnosekoma, 2 kleparjema, 2 tapetnikoma, 7 zidarjem, 3 pleskarjem, 1 vrtarju, 1 kravarju, 6 tesarjem, 1 elektroinštalaterju, 3 ključavničarjem, 1 ščarju, 1 tkalcu. — 8 kmečkim deklam, 5 služkinjam, 1 kuharici za bolnišnico, 1 sobarici in varhinji otrok, 1 vzgojiteljici zmožni nemščine, 1 stenografinji, 1 bolniški strežnici, 1 pletilji-vajenki.

Maribor. Delo je na razpolago: 12 vi-

RADIO JOŽE MARKEŽ, JESENICE

Solidna postrežba. Dobi se tudi na obroke. Oglejte si stalno radio razstavo!

Radio.

Radio po vsej zemlji.

Ko se danes ustvarjajo in grade dan za dnem nove postaje, lahko rečemo, da obsega radio že vso površino našega planeta. Po tabeli, ki jo objavlja »World Radio«, je oddajalo otvoritveni govor angleškega kralja na pomorski razorožitveni konferenci hkrati 260 postaj. — Razdeljene so po vsej površini zemlje; največ jih je seveda v severni Ameriki, kjer se govori angleški in kjer so se predvsem zanimali za konferenco. Poslej lahko rečemo, da se bo radiu vsaka svetovna važna reč naznanila takoj in hkrati vsemu svetu. Baš to dejstvo še podčrtuje važnost postaje Društva narodov.

Raj zvočnikov...

Dunaj pač zasluži, da ga imenujemo »raj zvočnikov«. Okrog 2000 jih je nameščenih po ulicah, parkih in kavarnah. Vlada je v tem spoznala možnost novih dohodkov. Na veliko veselje muzikov je naložila na take zvočnike takso, ki pa je izzvala hude proteste pri občinstvu, pri trgovcih in radio-amaterjih. Z enkrat se ni znano, katere stran bo zmagała...

Ali Vam je znano, da dobite v gostilni

ZADRUŽNA KLET
v Ljubljani,
Kongresni trg štev. 2

dobro, ceno postrežbo in izborna kuhinjo

Pierre l'Ermitte:

Kako sem ubila svojega otroka

Dvajseto poglavje.

Drugo jutro ob sedmih je stopil Dominik z vlaka na orsayskem kolodvoru, kjer je bila stršanska zmešnjava in šumot kakor vselej, kadar se vračajo meščani s počitnic v mesto.

Kako daleč je bil sedaj od tihega »Turkiza«! Ob tem času je po navadi odpiral okna, ki gledajo proti zalivu »lepega otoka«, kakor so nekoč imenovali Noirmoutier. V sobo je planil svež jutranji zrak, duša pa je uživala ob pogledu na neskončno morje in na sanjavi gozdček... O, kje je zdaj vse to!

Pariz je bil ono jutro siv, čemerin in hladen. Dominik je prekoračil most »Solférino« in zavil v Tuileriesje, kjer ob tej zgodnji uri ni bilo še dosti obiskovalcev. Usedel se je na klopec. Kakor solze se je usipalo suho listje okoli njega. V vejah je žalostno tožil veter... Dominik se je čutil strašno osamljen in zapuščen.

Ločil se je od matere in od uca in od mile mu Lolite... Z župnikom ni še nič govoril niti ni obiskal svojih dečkov, kar ga je vselej močno poživilo in razvedrilo. Glavo si je podprl z rokami in topo zrl v tla. Zakaj je sploh prišel sem? Zakaj ni rajši ostal v Noirmoutierju in živel kakor drugi ljudje?

Mimo je prišel neki delavec, ki je nesel na rami skrinjico z orodjem. Debelo je pogledal gosposkega mladeniča, ki je bil že tako zgodaj videti popolnoma obupan. Za njim so prišli uradniki, midinete in nekaj železničarjev, ki so hiteli na delo.

Zakaj pa je danes tako nemaren za vsako delo? Dominik se je zdramil in se zamislil v svoj novi položaj.

Razkošno stanovanje njegove matere na Elizejskih poljanah bi bilo zanj preveliko. Bil bi tudi preveč zaprt in tam bi ga prehitro našli. Zato se je odločil, da se naseli v majhni slikarski delavnici, ki jo je najel na Auteuilu že pred dvema letoma, a je ni skoraj nikoli uporabljal.

Najprej, in to takoj zdajle, pa pojde k župniku, da prežene te turobne misli in ne omaga na poti k cilju.

Po poti se je zopet spomnil učevega in matrinega ravnanja... Tako torej, prestrezali so njegova pisma in z njim postopali kakor z otrokom! Tega si ni izmislil nihče drugi kakor ujec, ker nikdar ni mogel, da bi ga hotela mati na tako podoben način ovirati na njegovi poti... Dominik se je domislil nekaterih namigavanj, ki jih je opazil v Noirmoutierju in jih je šele zdaj prav razumel.

Najbolj pa ga je žgalo, da je vse njegove najiskrenejše misli in srčne izlive, njegove boje in težave in župnikove odgovore čital ujec v kuhinji, morebiti celo pred posli, kdo ve!

Proti njemu pridrdra prazen avtomobil. Dominik sede vanj in veli šoferju, naj ga zapelje v patronaž, kjer je že nekaj časa stanoval župnik Firmin.

Župnika je kar vrglo izza mize, ko je ugledal Dominika na dvorišču. Z razprostrtimi rokami mu je hitel naproti.

»O, poglej ga našega Dominika, poglej! Res, nisem mislil, da boste storili kaj takega! Za tak korak je treba že nekaj moške odločnosti.«

»Nisem dosti preudarjal. Zatisnil sem oči in se rešil.«

Župnik ga je prijel za roko in ga odvedel v svojo sobo. Tukaj mu je Dominik odkril vse, kar mu je težilo srce. Povedal je tudi, kako je Lolita blizu njegovemu srcu in kako bi ga bila ono noč na Pilierju skoraj očarala. Četudi nima nikakih verskih načel, jo je vendar jako hvalil in poveljeval in z nekim skrivnostnim ognjem govoril o njej.

»Komu pa naj razkrijem svojo notranjost, če ne vam, prečastiti!«

»Le dajšajte si srce, Dominik, imate popolnoma prav! Kaj pa midva prav za prav iščeva? Kaj drugega kakor pot, ki vam jo je namenila Previdnost. Doslej nisva še ničesar sklenila... Saj sem vam že pisal, da vas ne maram »utakniti v talar«, Bog ne daj! Če menite, da imate poklice, vam bom pomagal čez cvire, če pa vam je namenjeno drugačno življenje, boste pač morali ostati med svetom, kajti le na ta način boste najlažje rešili svojo dušo. Zato vam nič ne prikrivam, da se mi vzbujajo pomisleki, ko pripovedujete, kako hrepenite po ljubezni in človeškem milovanju in kako ste se zagledali v ono prelestno deklico.«

»Tudi svetega Hieronima je mučila ta slabost!« se je branil Dominik. »To sam ponižno priznava v oni knjigi, ki ste mi jo posodili, in toži, da ni mogel pozabiti neke ljube osebe... In sveti Avgustin je še bolj kakor jaz koprnel po človeški ljubezni in znano vam je kam ga je spravila! Pa je kljub temu postal duhovnik, cerkveni učenik in svetnik... Koliko bi vam lahko še naštel takih primerov, ki mi dajejo poguma in moči!«

Nič ne rečem; vendar je nevarno primerjati se s takimi velikani dela in volje.

»Toda priznati morate, da sem vam pravkar dovolj dokazal svojo dobro voljo.«

»Ko bi človek vedel ali je to le trenuten odpor proti ucu in materi ali pa dejanje krepke volje, ki ne bo takoj odnehala.«

»Zdi se mi, kakor da se hočete tudi vi postaviti proti meni!«

»O ne, niti za vas niti proti vam! Samo iščem z vami in prosim Boga pomoči, pa nič več... Kdor

hoče postati duhovnik, mora imeti srce, veliko srce, naravnost neizmerno, kot je lepo povedal pesnik: »Odpri srce...«. Pascal pa je že pred njim rekel, da vse velike misli prihajajo iz srca... Le to je, da mora duhovnik v svojem navadnem, vsakdanjem življenju zmerom delati kakor da ga ne bi imel. Pri vsem njegovem delovanju ga morajo voditi edino nadnaravni nagibi in hladen razum, ki mu kaže pot. Seveda je hudo, kadar trepete srce v rokah, ki ga stiskajo, da bi ga skoraj zadušile, in sam vem kako boli, kadar mu je pot preozka, da se trnje zadira vanj in brizga gorko kri... A to so samo posameznosti... »Kdor svojega očeta ali svojo mater ljubi bolj kakor mene, mene ni vreden...«. Duhovnik brez ljubezni ni duhovnik — ampak njegovo ljubezen mora varovati »aes triplex«, trojen oklep! Ali me razumete?«

»Da, prav dobro vas razumem.«

»Pravi duhovnik ve, da je njegova prva in edina zapoved ljubezen! In sveti Avgustin, ki ste mi ga ravnokar omenili, naroča svojim vernikom: »Ama et fac quod vis! Ljubi in delaj kar hočeš!...«. Ali pogledajte življenje svetnikov. Nekateri so ljubeznivi kakor sveti Janez ali goreči kakor sveti Frančišek Asiški, drugi so dobri kakor sveti Vincenc Pavelski ali strastni kakor sveta Terezija ali sveta Katarina Sienska. Da, da, toda najprej so morali vedeti kaj se pravi ljubiti in kaj ljubezen zahteva od človeka. Njim niso bile prazne one vzvišene in strašne besede: »Ljubiti pomeni želeti dobro onemu, ki ga ljubimo. Amare est velle bonum!...«

Župnik je malo prenehal in pogledal Dominiku naravnost v obraz, nato pa je nadaljeval in ga začel tikati, kar je vselej pomenilo posebno ljubezen.

»Ali si že kdaj premišljeval o teh hladnih besedah, ki določujejo vzvišeno, nadčloveško, božjo ljubezen, kjer čuti in lepota nimajo prav nič opraviti? Če si natančneje ogledaš to ljubezen in iztisneš njeno srčko, ti bo vsa kri udarila iz srca in curljala med prsti; kajti taka ljubezen ni sladkost niti občutek neskončne miline niti občudovanje kakšne lepote, četudi bi bila še toliko! Prava ljubezen je dejanje volje, ki ima pred očmi samo resnično in nadnaravno dobro ljubljene osebe. Samo takšna ljubezen je mogla dati moči materi, da je svoje otroke vzpodbujala k mučeništvu, samo takšna ljubezen je mogla nagniti gospo Chantalsko, da se je ločila od svojih sinov in odšla v samostan, in edino iz takšne ljubezni se je mogel Polijekt odtrgati od Pavline... Strašna je taka ljubezen!... Toda navadna ljubezen ni za duhovnika čisto nič nevarna; kdor namreč gori za svoj vzor, tega ne bo premotila s svojo ponižujočo telesnostjo. Pač pa je mnogo nevarnejše, da bi se ustavil pred lepoto posameznih duš in pozabil, da mora vedno više in više, dokler ne pride do Najvišjega. Ali to doumete?«

»Vaše besede me silno plašijo!...«